

10 FAKTA OM KLIMATRÄTTVISA

INGEN LÄMNAS UTANFÖR I KAMPEN MOT KLIMATFÖRÄNDRINGAR

”LEAVE NO ONE BEHIND” är en central princip i Agenda 2030. Den är fundamental för FN:s klimatin-satser och klimaträttvisa, då den betonar vikten av att inkludera alla i utvecklingen. Att inte lämna någon utanför kräver att vi prioriterar de mest sårbara länderna och grupperna, och hjälper dem att minska sina utsläpp av växthusgaser och anpassa sig till en värld förändrad av klimatiförändringarna.

FRÅN GLOBAL UPPVÄRMNING TILL GLOBAL ÖVERHETTNING

FN:s generalsekreterare António Guterres varnar för att klimatiförändringarna utgör ett existentiellt hot. För att undvika en katastrof måste vi begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Enligt FN:s klimatpanel måste utsläppen minska med minst 43 procent till 2030 för att nå 1,5 gradersmålet. Därför måste kraftfulla åtgärder vidtas nu, innan det är för sent!

KLIMATFÖRÄNDRINGAR SLÅR OJÄMLIKT MOT MÄNNISKOR

Tjugotre av världens rikaste länder har historiskt stått för över hälften av alla globala utsläpp, men utvecklingsländer drabbas hårdast. Klimatiförändringarna förvärrar ekonomiska klyftor, vilket gör sårbara samhällen ännu mer utsatta. Effekterna och resurserna för att hantera konsekvenserna av klimatiförändringarna är ojämnt fördelade. Klimaträttvisa innebär att de länder som bidragit mest till klimatkrisen tar störst ansvar genom att minska sina utsläpp och finansiera omställningen för fattigare länder.

KVINNOR OCH FLICKORS DRABBAS HÅRDAST

Över hela världen är kvinnor mer beroende av, men har mindre tillgång till, naturresurser. I många regioner ansvarar kvinnor för att skaffa mat, vatten och bränsle. Jordbruket är den viktigaste sysselsättningen för kvinnor i låginkomstländer, vilket innebär att när jordbruket förstörs av klimatiförändringarna, försämras kvinnors och flickors ekonomiska förutsättningar och ibland tvingas de fly. Nästan 80 procent av de 26 miljoner människor som uppskattas ha blivit fördrivna på grund av klimatiförändringar är kvinnor.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR ÖKAR ANTAL BARNÄKTENSKAP

Klimatiförändringar ökar flickors sårbarhet genom att förstöra inkomstkällor, minska livsmedelssäkerhet och medföra höga återuppbyggnadskostnader. Barnäktenskap är vanligare bland dem med begränsade resurser, särskilt på landsbygden, och används ofta som en strategi för att hantera ekonomiska chocker. För varje 10 % avvikelse i nederbördsnivån ökar antalet barnäktenskap med 1 % (Källa: Unicef).

REN MILJÖ ÄR EN MÄNSKLIG RÄTTIGHET

I juli 2022 antog FN:s generalförsamling en resolution som erkänner en ren, hälsosam och hållbar miljö som en mänsklig rättighet. Även om resolutionen inte är bindande, förväntas medlemsländerna skydda och respektera denna rättighet, vilket kan leda till strängare lagar mot miljöskadlig verksamhet. Utöver resolutionen har det även tagits beslut om att alla regeringar som undertecknat barnkonventionen ska erkänna och skydda barns rätt till en ren och hållbar miljö. FN:s generalförsamling har även antagit en resolution som kopplar klimaträttvisa till internationella rättsliga skyldigheter.

10 FAKTA OM KLIMATRÄTTVISA

FN ARBETAR FÖR KLIMATRÄTTVISA

FN har varit framträdande i kampen mot klimatförändringar sedan miljökonferensen i Stockholm 1972, vilket ledde till bildandet av FN:s miljöprogram (Unep). Unep driver och koordinerar FN:s miljöarbete. År 1992 antogs FN:s klimatkonvention (UNFCCC), och sedan dess har årliga klimatkonferenser (COP) hållits, där viktiga avtal som Parisavtalet från 2015 har antagits.

Genom åren har klimaträttvisa uppmärksammats och resulterat i att bland annat FN:s gröna klimafond, Green Climate Fund, skapades 2010. Fonden finansierar klimatanpassningsprojekt i utvecklingsländer och stöder särskilt sårbara samhällen som de minst utvecklade länderna (LDC), små östater (SIDS) och afrikanska stater.

KLIMATRÄTTVISA ÄR AVGÖRANDE FÖR ATT NÅ AGENDA 2030

Till 2030 ska de globala målen i Agenda 2030 vara uppnådda. Idag är endast 17% av delmålen nådda eller på rätt väg. Konsekvenserna av klimatförändringar, så som torka och översvämningar hotar flertalet mål i agenda 2030 bland annat mål 1 (ingen fattigdom), mål 6 (rent vatten och sanitet) och mål 2 (ingen hunger). Klimaträttvisa är avgörande för att nå Agenda 2030, då målen är ömsesidigt beroende av varandra. Intensifierade insatser och ökad fokus på handling krävs för att vända denna utveckling.

UNGA I FRAMKANT I ARBETE FÖR KLIMATRÄTTVISA

Unga människor driver förändring och leder arbetet för en hållbar framtid. Greta Thunberg är ett av många namn som ökat medvetenheten om klimatfrågor. Rebecca Prince-Ruiz startade Plastfri juli, en global rörelse för att minska engångsplast, som har inspirerat över 100 miljoner människor i 190 länder. Boyan Slat, grundare av The Ocean Cleanup, utvecklade en metod för att avlägsna plast från haven och arbetar nu för att rensa 90 % av plasten från världens hav till år 2040.

DET ÄR DAGS ATT PRIORITERA UNGAS RÄTTIGHETER

Klimatförändringarna skapar en djup orättvisa mellan generationerna. Dagens barn och unga, som knappt har bidragit till klimatkrisen, står inför de allvarligaste konsekvenserna. Ungdomars framtid hotas av tidigare generationers val. Vi måste sätta de ungas välbefinnande i centrum för allt klimatarbete och beslutsfattande. Ungas framtid står på spel, och vi måste agera nu för att skydda den!

Källor:

UNDP: What does gender equality have to do with climate change? (undp.org)

UNDP: Climate change is a matter of justice – here's why (undp.org)

UN News: UN General Assembly declares access to clean and healthy environment a universal human right
UN News; Press Conference by Secretary-General António Guterres at United Nations Headquarters

Unhcr: Climate change link to displacement of most vulnerable is clear

Unicef: Global polycrisis creating uphill battle to end child marriage

Naturskyddsföreningen: <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/ipcc-bradskande-klimatattgarder-kravs-for-att-sakra-en-hallbar-framtid-for-alla/>